

GRACE BIBLE TRAINING CENTRE (GBTC)
SHULE YA HUDUMA
KENYA, TANZANIA

SOMO: MBINU ZA KUJIFUNZA BIBLIA

SOMO LA 3: VISAIDIZI VYA KUJIFUNZIA BIBLIA

MWALIMU WA KOZI: ASKOFU EKONG

Kuna mambo ambayo husaidia kuelewa vyema na urahisi wa kusogeza kupitia Biblia. Biblia ni kitabu kikubwa na pia maktaba ya vitabu. Ili kutumia Biblia vizuri zaidi na kufurahia yaliyomo kutahitaji matumizi ya vielelezo vifuatavyo:

3.1 Muundo wa Biblia

Utafiti wa Biblia kama somo hutoa ufahamu wa kina wa muundo na uainishaji wa Biblia. Mambo muhimu hayatarudiwa hapa lakini marejeleo machache au muhtasari utafanywa.

Mbele ya Biblia kuna orodha ya vitabu vya Agano la Kale na Agano Jipya. Hii list pia inatoa nambari za ukurasa ambapo kila kitabu huanza. Agano la Kale limeorodheshwa kwanza.

Agano la Kale lilitolewa kwa Wayahudi, ambao pia waliitwa Waebrania au Waisraeli. Mungu aliwachagua kupokea kweli zake, kuziandika, na kuzifundisha wengine. Agano la Kale liliandikwa kwa Kiebrania kwa sababu ilikuwa lugha ya Kiyahudi.

Agano la Kale linashughulikia historia na masharti ya uhusiano wa Mungu na wanadamu, kutoka kwa Uumbaji hadi kuja kwa Mwokozi ambaye angeanzisha agano jipya.

Agano Jipya linatoa historia na masharti ya agano jipya, au mapatano, ambayo Mungu alifanya na wote wanaomkubali Mwanawe Yesu Kristo kuwa Mwokozi wao. Agano Jipya linasimulia hadithi ya maisha ya Yesu Kristo, na pia kile Alichofundisha.

Wakati Agano Jipya lilipoandikwa, Kigiriki kilikuwa lugha inayojulikana sana. Kwa kuwa mapatano haya mapya yalikuwa kwa ajili ya watu wote—si kwa ajili ya Wayahudi pekee—Agano Jipya liliandikwa kwa Kigiriki, hivyo kufanya iwezekane kwa watu wengi kulisoma.

Agano la Kale ni muhimu sana kwa sababu linafunua mpango wa Mungu kwa wanadamu. Lakini Agano la Kale lilikuwa mapatano ya muda hadi Yesu Kristo angekuja kuanzisha mapatano ya kudumu. Sasa tunaishi chini ya mkataba mpya - Agano Jipya.

Agano Jipya linatokana na Agano la Kale. Haielezi tu uhusiano kati ya mapatano hayo mawili, lakini inahusiana na utimilifu wa unabii mwingi wa Agano la Kale. Agano la Kale liliandikwa kwa Kiebrania kwa ajili ya Wayahudi, na Agano Jipya liliandikwa kwa Kigiriki kwa ajili ya watu wengi zaidi duniani.

Agizo na muundo ni muhimu kwa kufanya kazi kwa mfumo wowote, iwe wa kaya, wa fasihi, au vinginevyo. Hivyo, Biblia imepangwa kwa utaratibu ili mtu apate kwa urahisi zaidi hazina zake na kuzielewa. Bila kujali tafsiri, Biblia zetu zinashikilia sura na aya zilezile ili watu wasipotee.

Fahirisi na jedwali la yaliyomo husaidia kuwaelekeza wasomaji mahali hususani katika Biblia.

3.2 Rejea ya Biblia

Ili kusaidia katika kusoma na kujifunza, kila kitabu cha Biblia kimegawanywa katika sura. Kila sura pia imegawanywa katika sehemu ndogo ambazo zimehesabiwa upande wa kushoto. Hizi zinaitwa mistari au maandiko ya Biblia. Rejea kwa maandishi yoyote ya Biblia hufanywa kwa kusema jina la kitabu, kisha nambari ya sura na nambari ya mstari huo. Haya yote kwa pamoja yanaweza kuitwa marejeo ya Biblia.

Njia bora ya kupata marejeo ya Biblia ni kukariri vitabu vya Biblia kwa mpangilio ufaao. Haya yanashughulikiwa chini ya Utafiti wa Biblia.

3.3 Rejea ya Utafiti

Baadhi ya Biblia (hasa Biblia za Kiingereza) zina marejeo ya masomo chini katikati, pambizoni, chini ya kila ukurasa, au baada ya kila mstari. Hizi nyakati fulani huitwa marejeo ya msalaba au marejeo ya pambizo, na husaidia kupata mistari mingine inayohusiana.

Herufi ndogo kwa maneno fulani katika mstari wa Biblia hurejelea mtu kutafuta herufi ileile katika eneo la marejeleo. Kwa barua hiyo mtu atapata rejea ya Maandiko ambayo itaongoza kwenye mstari unaohusiana.

Inapendekezwa kuwekeza katika Biblia nzuri ya Kusoma, kwa kuwa mtu anaweza kutumia mfumo huu kukuza masomo ya kupendeza juu ya mada anazosoma.

Marejezo na maelezo mengine yanayopatikana katika Biblia fulani ni yenye kusaidia, lakini hayajaongozwa na roho ya Mungu. Walipewa na walimu wa Biblia na wasomi ili kusaidia katika matumizi na kuelewa Biblia kwa urahisi zaidi.

3.4 Konkodansi ya Biblia

Konkodansi ni fahirisi ya alfabeti ya baadhi ya maneno makuu katika Biblia. Fahirisi hii inatoa marejezo katika Biblia ambapo neno fulani linatumiwa.

Kuna matukio kadhaa wakati mtu anaweza kutaka kutumia konkodansi. Kwa mfano, kama mtu anataka kusoma mistari kadhaa ambayo ina neno upendo. Mtu atahitaji kuangalia juu ya neno katika konkodansi. Marejeleo yameorodheshwa, pamoja na maneno machache kutoka kwa kila mstari wa Biblia unaotumia neno upendo.

Konkodansi pia inaweza kusaidia mtu anapotaka kujua ni wapi katika Biblia pa kupata mstari fulani. Labda unajua Aya yote, au sehemu yake tu, lakini huijui marejeo yake.

Chagua neno kuu kutoka kwa maneno unayokumbuka ya mstari, na utafute neno hilo. Inawezekana kwamba utapata kati ya marejeo yaliyoorodheshwa moja na kifungu kutoka kwa aya unayotafuta.

Kwa mfano, tuseme ungependa kupata katika Biblia mstari unaosema *"Kupenda pesa ni chanzo cha uovu wa kila namna."* Labda maneno pekee ya mstari huo unayokumbuka ni *"fedha ni chanzo cha maovu yote."* Ona kwamba kuna maneno matatu muhimu ambayo unaweza kutafuta: pesa, mizizi, na uovu. Neno muhimu kwa kawaida hutambuliwa katika konkodansi kwa herufi ya kwanza tu ya neno.

Ikiwa hupati katika konkodansi rejea ya Biblia unayotafuta, kwa kuangalia chini ya neno pesa, endelea kutafuta maneno mengine muhimu. Rejeo hilo hatimaye litaleta 1 Timotheo 6:10.

Je, Biblia yako ina marejeo ya pambizoni na konkodansi? Haya ni msaada muhimu kwa walimu, wahudumu, wahubiri, na wengine wanaotaka kufanya kazi kwa ajili ya Mungu. Labda hutaki kuwa mhudumu, mhubiri au mwalimu; bado unaweza kujifunza mambo mengi mapya ikiwa utatumia marejeleo yako ya masomo na konkodansi.